

Archeologisch onderzoek 't Horntje, gemeente Texel

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 560

Archeologisch onderzoek 't Horntje, gemeente Texel

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 560

Concept

PPS Haven 't Horntje

Grontmij Nederland bv
Alkmaar, 19 november 2007

21/GAR560/RW, revisie C1

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek 't Horntje,
gemeente Texel

Subtitel : Bureauonderzoek
GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 560

Projectnummer : 231370

Referentienummer : 21/GAR560/RW

Revisie : C1

Datum : 19 november 2007

Auteur(s) : dhr. drs. R. van Weenen en dhr. dr. J.J. Hekman

E-mail adres : ramon.vanweenen@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dhr. dr. J.J. Hekman

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : mevr. drs. S. Gietema

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar
T +31 72 547 57 57
F +31 72 547 57 50
noordwest@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 1 november 2007
" **concept** : 19 november 2007
" **definitief** :

Opdrachtgever : PPS Haven 't Horntje

Uitvoerder : Grontmij Nederland bv
dhr. drs. R. van Weenen en dhr. dr. J.J. Hekman

Bevoegd gezag : Gemeente Texel

Locatie : gemeente : Texel
plaats : 't Horntje
toponiem : Haven 't Horntje
RD-coördinaten : N x: 115.100 / y: 558.215
O x: 115.530 / y: 557.800
Z x: 115.080 / y: 557.400
W x: 114.850 / y: 557.900
kaartblad 9 B Texel
afm. plangebied : ca. 33 ha

Archis2 : CIS-code : 25256

AMK : monumentnr : -

CHW : CHW-code : -

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Beleidskader	5
1.3	Doelstelling	6
2	Bureauonderzoek	7
2.1	Werkwijze	7
2.2	Geologie, geomorfologie en bodem	7
2.3	Bewoningsgeschiedenis	8
2.4	Archeologie	10
2.5	Archeologische verwachting	12
3	Evaluatie	13
3.1	Samenvatting en conclusies	13
3.2	Aanbevelingen	13
	Literatuur, bronnen en gebruikte afkortingen	14
	Bijlage 1: Ligging plangebied op topografische ondergrond	
	Bijlage 2: Bodemkaart	
	Bijlage 3: Archeologische basiskaart (ABK)	

1 Inleiding

1.1 Algemeen

PPS haven 't Horntje is voornemens om de haven van 't Horntje te reconstrueren. Hiervoor dient het vigerend bestemmingsplan te worden gewijzigd. Als onderdeel van de procedure ex. artikel-19 lid 1 WRO zal onderzoek moeten worden verricht naar de te verwachten archeologische waarden binnen het plangebied. De met de voorgenomen activiteit gepaard gaande grondwerkzaamheden kunnen namelijk een directe bedreiging vormen voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische waarden. PPS haven 't Horntje heeft daarop Grontmij Nederland bv gevraagd een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren naar de mogelijke aanwezigheid van dergelijke waarden binnen het plangebied (zie Bijlage 1).

1.2 Beleidskader

In aanvulling op het nationale beleid zoals het voor een groot deel is vastgesteld door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) heeft de provincie haar eigen beleid. Het provinciaal beleid ten aanzien van de archeologische monumentenzorg (AMZ) is vastgelegd in de Nota Cultuurhistorische regioprofielen 2004-2007. Dit is de beleidsmatige vertaling van de Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland (CHW-NH). Het uitgangspunt hiervan is 'behoud door ontwikkeling'. In de nota worden tien cultuurhistorische basisstructuren beschreven die als kenmerkend worden ervaren voor de landschappelijke en cultuurhistorische identiteit. Binnen het cultuurhistorische beleid van Noord-Holland is een aantal kenmerkende centrale thema's te onderscheiden. De belangrijkste vier thema's zijn:

- waterstaatkundige geschiedenis;
- ontginnings- en bewoningsgeschiedenis;
- industrialisatie;
- militair-strategische geschiedenis.

Het plangebied behoort niet tot één van de tien cultuurhistorische basisstructuren. Het plangebied valt onder regioprofiel Noordkop, Texel en West-Friesland.¹

Als aanvulling op het provinciale beleid nemen sommige gemeenten het initiatief om een eigen gemeentelijk beleid te vormen op het gebied van archeologie. De gemeente Texel beschikt echter (nog) niet over een dergelijk beleid.

¹ Nota Cultuurhistorische Regioprofielen 2004-2007, 25.

1.3 Doelstelling

Doel van het archeologisch onderzoek is het in kaart brengen van de te verwachten archeologische waarden. Hiervoor wordt een bureauonderzoek uitgevoerd, waarbij een specifiek verwachtingsmodel wordt opgesteld. Op basis van dit verwachtingsmodel kan een advies worden uitgebracht over de noodzaak van eventueel verder archeologisch onderzoek en waar dat uit zou kunnen bestaan.

De betreffende werkzaamheden zijn conform de richtlijnen van het handboek Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1) uitgevoerd. Grontmij is door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAk, thans CCvD | Archeologie) toegelaten voor het uitvoeren van alle soorten archeologisch onderzoek volgens de KNA.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze

Bij het bureauonderzoek is gekeken naar voor het plangebied relevante gegevens met betrekking tot de archeologie. Tijdens het bureauonderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- het raadplegen van bodemkaarten, geologische, geomorfologische, topografische en historische kaarten;
- het raadplegen van het archeologisch informatiesysteem Archis2 van de RACM te Amersfoort;
- het raadplegen van de Archeologische Monumentenkaart (AMK);
- het raadplegen van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW);
- het raadplegen van de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van de provincie Noord-Holland;
- het raadplegen van de KennisInfrastructuur Cultuurhistorie (KICH);
- het raadplegen van watwaswaar.nl, Nederland zoals het was;
- het raadplegen van overige relevante literatuur.

In de navolgende paragrafen worden de geologie en de bodemopbouw van het plangebied beschreven. Daarbij wordt het bijbehorende landschap beschreven en de betekenis voor de archeologie. Daarnaast zullen in dit hoofdstuk de al bekende archeologische waarden van het plangebied en de directe omgeving ervan worden besproken. Op basis van de gegevens van zowel de geologische en bodemkundige opbouw als van de bekende archeologische waarden wordt het hoofdstuk afgesloten met een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. In dit model wordt per archeologische periode aangegeven hoe groot de kans is op het aantreffen van archeologische waarden.

2.2 Geologie, geomorfologie en bodem

Het plangebied kan, wat de geologie betreft, in twee categorieën worden onderverdeeld. Dit zijn respectievelijk het land- en het waterdeel van de haven. Volgens de Geologische kaart bestaan beide uit afzettingen van de Formatie van Naaldwijk. Het landdeel van het plangebied bestaat uit het Laagpakket van Schoorl/Zandvoort (code Na1), welke bestaat uit duin- en strandzand. Het waterdeel van het plangebied behoort eveneens tot de Formatie van Naaldwijk en bestaat uit zeeklei en -zand (code Na2).²

² Internetsite <http://dinolks01.nitg.tno.nl/dinoLks/download/maps/resources/geologicalMap.pdf> - November 2007.

Uit de Geomorfologische kaart blijkt dat de rand van de haven van 't Horntje wordt weergegeven als Lage Dijk (code D1). De haven zelf wordt weergegeven als water (code W) en voor de noordelijke helft van de haven geldt dat deze zich binnen een gebied van hoge aardkundige waarden bevindt. Ten oosten en zuidoosten van het plangebied bevindt zich een gebied dat bestaat uit afgegraven of geëgaliseerde duinen/strandwallen (code 2M49).³

Volgens de Bodemkaart⁴ (zie Bijlage 2) bestaat de bodem binnen het plangebied uit vlakvaaggronden bestaande uit leemarm en zwak lemig fijn zand (code Zn21). Het grootste deel van deze gronden is ontstaan in de strandzandafzettingen. De overwegend matig humeuze bovengrond is ca. 15 à 50 cm dik en bestaat uit leemarm, matig fijn zand. Ook de ondergrond bestaat vrijwel steeds uit leemarm, matig fijn zand, dat bij een deel van de gronden tot dieper dan 120 cm kalkloos blijft, maar bij een ander deel tussen 60 en 80 cm diepte overgaat in kalkrijk zand.⁵

Bij het bepalen van de vochtigheid van de bodem wordt gewerkt met grondwatertrappen (Gwt's). Deze trappen geven een klassenindeling weer van ten eerste de verschillende grondwaterstanden naar diepte en ten tweede de seizoensvariatie in de grondwaterstanden. De trappen worden vastgesteld op een schaal van I tot VII, van respectievelijk extreem nat tot extreem droog, zie tabel 2.1.

Tabel 2.1 grondwatertrappenindeling

grondwatertrap	I	II	III	IV	V	VI	VII
GHG in cm -mv	(<20)	(<40)	<40	>40	<40	40-80	>80
GLG in cm -mv	<50	50-80	80-120	80-120	>120	>120	(>160)

GHG gemiddeld hoogste grondwaterstand / GLG gemiddeld laagste grondwaterstand

Het plangebied heeft een Gwt II*. Gronden met een Gwt II hebben een gemiddeld hoogste grondwaterstand van minder dan 40 cm -mv en de gemiddeld laagste grondwaterstand bevindt zich tussen 50 en 80 cm -mv. Dit zijn erg natte gronden. Ze hebben ondiepe zomergrondwaterstanden en meestal ondiepe wintergrondwaterstanden, waarbij de GHG varieert van 5 tot 25 cm. Dit betekent dat organisch materiaal in de bodem, waaronder ook archeologische resten, in ieder geval dieper dan 50 cm -mv relatief goed geconserveerd zijn. De lage grondwatertrap zorgt er voor dat het organische materiaal niet aan zuurstof (en dus aan afbraak) wordt blootgesteld. Deze grondwatertrap komt veel voor bij veengronden, plaseerdgronden en tochteerdgronden. Gronden met een * als achtervoegsel zijn de drogere delen van de betreffende grondwatertrap.⁶

2.3 Bewoningsgeschiedenis

2.3.1 Prehistorie

Op de Pleistocene gronden van zowel Texel als Wieringen is vanaf het eind van de Weichselijstijd (ca. 12.000 v.Chr.) in principe zonder onderbreking bewoning mogelijk geweest.⁷ De oudste overblijfselen van menselijke bewoning op Texel is een jachtkamp van de zogenaamde 'Hamburger-cultuur'. Dit jachtkamp was tussen 12.000 en 9.000 v.Chr. bewoond. Wat de tijdsperiode betreft bevinden we ons dan in het Laat-Paleolithicum, toen de mens jacht maakte op kudden rendieren die in het iets mildere klimaat op de toendra hun voedsel zochten.⁸

³ Internetsite <http://www.meetnetlandschap.nl> - november 2007

⁴ Bodemkaart van Nederland, Blad Texel, 1986.

⁵ Rosing 1995, 11.

⁶ Bodemkaart van Nederland, Blad Texel, 1986.

⁷ Woltering 1994, 189.

⁸ Diederik 1989, 17.

Enkele duizenden jaren daarna, gedurende het Mesolithicum, keerde de mens weer even terug naar Texel. De hogere delen van het pleistocene oppervlak waren toen inmiddels door de steeds verder stijgende temperatuur temidden van een waddengebied komen te liggen. Na hun vertrek van het eiland zou het tot de Midden-Bronstijd duren voordat er weer op de relatief hogere delen van het pleistocene landschap van Texel werd gewoond.⁹

Uit opgravingen in het dekzandgebied ten noordwesten van Den Burg is gebleken dat zich daar in de Bronstijd landbouwers met een vaste woonplaats gevestigd hadden.¹⁰ De verspreiding van vondsten aangetroffen in Den Burg wijst er tevens op dat in ieder geval rond de overgang van de Bronstijd naar de IJzertijd het gehele pleistocene gebied werd gebruikt.¹¹ In deze periode lag de locatie van het plangebied waarschijnlijk in een uitgestrekt veengebied. Er zijn, zowel binnen het plangebied als in de directe omgeving ervan, geen bewijzen aangetroffen die erop duiden dat het plangebied in deze perioden bewoond is geweest.

2.3.2 Romeinse Tijd

De belangrijkste bewoonde gebieden in Noord-Holland waren in de Romeinse Tijd de duinen, de omgeving van Schagen en de dagzomende pleistocene gronden van de eilanden Texel en Wieringen.¹² Voor de Late-IJzertijd en Romeinse Tijd vertoont de verspreiding van vindplaatsen hetzelfde patroon als in de voorgaande perioden. De vindplaatsen liggen ook nu vrijwel overal op de hogere delen in het pleistocene dekzandgebied. Wat opvalt aan de bewoning in deze periode is dat het centrale keileemgebied en het aangrenzende dekzand worden gemeden.¹³ Aangezien de veengronden pas na de Romeinse Tijd in toenemende mate door de zee werden aangetaast, zal zich in deze periode binnen het plangebied nog steeds veen hebben bevonden en zal er binnen het plangebied geen bewoning hebben plaatsgevonden.

2.3.3 Middeleeuwen

In deze periode voltrokken zich ingrijpende veranderingen op en rond Texel. Zo vonden er overstromingen en erosie plaats en werd, vanaf de Vroege Middeleeuwen, Het Marsdiep gevormd. In de Vroege Middeleeuwen blijft men, net als in de voorgaande perioden, op de hoge locaties in het dekzandgebied wonen.¹⁴ Texel lijkt in deze periode overwegend verspreide bewoning te kennen.¹⁵ In vergelijking met het vasteland van Noord-Holland zijn er op Wieringen en Texel veel bewoningssporen aangetroffen uit de Merovingische periode (5^e tot 8^e eeuw).¹⁶ Na deze periode nam de bewoningsintensiteit af. Over de oorzaak hiervan is niets bekend. Het kan zo zijn dat de overstromingen in die tijd toenamen of dat de invasies van de Noormannen een reden voor het verlaten van het gebied waren. Vanaf de 10e eeuw neemt de bewoning van Texel, toen Texla geheten, weer toe.¹⁷

In de Middeleeuwen bevond zich in de Kop van Noord-Holland een groot veengebied dat één geheel vormde met de veengebieden in de Waddenzee en Friesland en Groningen. Of er in deze periode bewoning plaats vond in het veengebied is niet duidelijk.¹⁸ De ontginning van het veen vond in Noord-Holland plaats vanuit de bestaande woongebieden, dus de duinen en hoger gelegen zandgronden, de keileemheuvels van Texel en Wieringen en de oude nederzettingen langs de oevers van de veenrivieren.¹⁹ Vanuit Texel en Wieringen vonden waarschijnlijk de eerste ontginningswerkzaamheden plaats in oostelijke en zuidelijke richting.²⁰ Al in de 8^e en 9^e eeuw werd het veengebied rond Texel in exploitatie genomen.²¹

⁹ Diederik 1989, 17.

¹⁰ Kloosterhuis 1986, 29.

¹¹ Woltering 1994, 198-199.

¹² Komen 2001, 11.

¹³ Woltering 1994, 209.

¹⁴ Woltering 1994, 213.

¹⁵ Besteman 1994, 224.

¹⁶ Stolp 2000, 51.

¹⁷ Kloosterhuis 1986, 29.

¹⁸ Berendsen 2000, 175.

¹⁹ Komen 2001, 56.

²⁰ Komen 2001, 58.

²¹ Besteman 1994, 230.

Uit, vanaf de vroege 9^e eeuw te dateren, historische vermeldingen van cultuurland blijkt dat de ontginning van het veengebied rond Texel en in de Kop van Noord-Holland toen al begonnen was. Dit komt tot uiting in namen als Texalmore, Ostmore, Langemore, Bretenmore en Geddemore, welke allen in het veen gelegen waren.²² Omstreeks het jaar 1000 zijn de veengebieden rond Texel en Wieringen en die in West-Friesland geheel ontgonnen en bewoond.²³ Vanaf 1150 moet de veiligheid van de veengebieden sterk zijn afgenomen. Een mogelijke reden hiervoor is dat de invloed van de zee dusdanig toenam dat het niet meer veilig was om in het dekzandgebied te wonen.²⁴

2.3.4 Nieuwe Tijd

Rond 1750 strekten de duinen van 't Horntje zich uit tot aan het Hoornder Nieuwland. Deze plaats bevond zich toen 600 meter oostelijker. Na de bedijking van de Prins Hendrikpolder in 1848 werd het voorland van 't Horntje van een nieuwe dijk voorzien. Hierdoor ontstond een nieuw poldertje van 16 hectare. In dit poldertje ligt tegenwoordig het buurtschap 't Horntje.²⁵ De haven van 't Horntje werd in 1961 aangelegd.²⁶

Concluderend kunnen we stellen dat er voorafgaande aan de bedijkingen in het midden van de 19^e eeuw geen aanwijzingen zijn voor bewoning of de aanwezigheid van (archeologische) nederzettingen in het onderhavige plangebied.

2.4 Archeologie

Tabel 2.2 *Overzicht van archeologische perioden*²⁷

Periode	Datering
Nieuwe Tijd	1500 - heden
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 n.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr. - 450 n.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr. - 12 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr. - 800 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr. - 1.900 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr. - 4.900 v.Chr.
Laat Paleolithicum (Late Oude Steentijd)	tot 9.000 v.Chr.

2.4.1 Archis2 en AMK

Achis2 is het geautomatiseerde archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Het bestaat uit een databank waarin allerlei gegevens over archeologische vindplaatsen (bijna 60.000) en terreinen (bijna 13.000) in Nederland zijn opgeslagen, daterend van de prehistorie tot de Nieuwe Tijd. Achis2 is ontstaan uit een samenwerkingsverband van de ROB (huidige RACM) en een aantal universiteiten.

Zowel binnen het plangebied als in de bredere omgeving ervan zijn geen ARCHIS-waarnemingen bekend (zie Bijlage 3, ABK). Terreinen waarvan de archeologische waarde bekend is, staan aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). De AMK wordt in samenwerking tussen de betreffende provincie en de RACM ontwikkeld. De terreinen zijn beoordeeld op de criteria kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit, ensemblewaarde en belevingswaarde. De terreinen zijn daarbij ingedeeld in drie categorieën: terreinen met archeologische waarde, hoge

²² Besteman 1994, 234.

²³ Komen 2001, 67.

²⁴ Kloosterhuis 1986, 29.

²⁵ Internetsite <http://www.texel-plaza.nl/> - November 2007.

²⁶ Internetsite <http://www.geocities.com/campingdedriehoek/dekoog.html> - November 2007.

²⁷ Ten behoeve van de dateringen is gebruik gemaakt van Lanting/van der Plicht (1996, 2000, 2002).

archeologische waarde en zeer hoge archeologische waarde. Onder deze laatste categorie vallen ook de terreinen die op grond van de Monumentenwet zijn beschermd.

Op de AMK staan binnen het plangebied geen terreinen van archeologische waarde aangegeven. In de ruimere omgeving van het plangebied bevindt zich één archeologische monument (monumentnummer 1313). Het betreft een beschermd terrein van zeer hoge archeologische waarde. Hier bevindt zich een nederzetting uit de Late Middeleeuwen en zijn overblijfselen van het vroegere dorp Den Hoorn. Dit terrein bevindt zich op ongeveer 2,5 km ten noordwesten van het plangebied. Het monument maakt deel uit van een landinwaarts gebogen, oude duinrug. De overblijfselen bevinden zich direct onder de bouwvoor of maaiveld en bestaan uit grondsporen, zoals paalkuilen en afvalkuilen en allerlei zaken die de toenmalige bewoners hier hebben achtergelaten (ondermeer aardewerk en botmateriaal). Gezien de grote wetenschappelijke betekenis - de archeologische overblijfselen leveren een belangrijke bijdrage aan de bewoningsgeschiedenis van Texel - is dit terrein beschermd op grond van de monumentenwet. Blijvend behoud staat voorop.²⁸

2.4.2 IKAW en CHW

Op de IKAW staat aangegeven of een gebied een (zeer) lage, middelhoge of hoge verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden. De IKAW is een archeologische verwachtingskaart en is onder andere gebaseerd op de relatie die bestaat tussen de bodemsoort en de aanwezigheid van archeologische nederzettingen. Een punt van aandacht daarbij is dat de IKAW grotendeels is gebaseerd op Bodemkaarten met een schaal van 1:50.000. Deze Bodemkaarten zijn samengesteld op basis van informatie uit boringen tot 1,2 m beneden maaiveld. En in een dichtheid van 1 tot 2,5 boringen per 10 hectare. De IKAW heeft een globaal en signalerend karakter, d.w.z. de begrenzingen op de kaart dienen gelezen te worden als gebiedsindicaties met een zekere (ruimtelijke) marge. Op lokaal schaalniveau en voor de diepere bodemlagen is de kaart daarom minder bruikbaar. Een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden en resten wil echter niet zeggen dat er geen archeologische waarden of resten aanwezig kunnen zijn. De kans daarop is echter wel kleiner. De IKAW doet geen uitspraken over de periode van na de Middeleeuwen.

Volgens de IKAW heeft het plangebied een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden. Dit wordt waarschijnlijk verklaard doordat de invloed van de zee in dit gebied groot geweest zal zijn.

In aanvulling op de landelijke archeologische kaarten hebben veel provincies eigen cultuurhistorische kaarten vervaardigd, waarin veel lokale kennis is opgenomen. Deze kaarten hebben over het algemeen een hoger detailniveau dan de landelijke kaarten. Noord-Holland heeft een verwachtings- en waarderingskaart in de vorm van de Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland. De CHW-NH kijkt naar de drie disciplines die zich met cultuurhistorie bezighouden: archeologie, historische geografie en historische (steden)bouwkunde. De CHW-NH geeft de bekende archeologische waarden weer en vertoont, wat de monumenten betreft, een consistent beeld met de AMK. Ook op de CHW wordt de nederzetting uit de Middeleeuwen weergegeven ten noordwesten van het plangebied (CHW-code NKT 132A).²⁹ Afgaande op de kadastrale kaart, daterend tussen 1811 en 1832, blijkt dat er binnen het plangebied geen bebouwing aanwezig was.³⁰ Ook de historische kaart uit 1900 geeft aan dat het plangebied nog onbebouwd was.³¹

2.4.3 Relevante voorgaande onderzoeken

In de directe en ruimere omgeving van het plangebied hebben geen archeologische onderzoeken plaatsgevonden.

²⁸ Internetsite <http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html> - november 2007.

²⁹ Internetsite <http://chw.noord-holland.nl/> - November 2007.

³⁰ Internetsite <http://watwaswaar.nl/> - november 2007.

³¹ Internetsite <http://www.kich.nl/> - november 2007.

2.5 Archeologische verwachting

2.5.1 Prehistorie

In deze periode maakte de locatie van het plangebied waarschijnlijk deel uit van een uitgestrekt relatief laag gelegen zandgebied dat vanaf het Laat Neolithicum/Bronstijd, wegens toenemende vernatting, door een dik pakket veen werd overdekt. Zowel binnen het plangebied als in de directe omgeving ervan zijn geen bewijzen aangetroffen die er op duiden dat het plangebied in de Prehistorie bewoond is geweest. Voor deze periode kan aan het plangebied een lage archeologische verwachting worden toegekend.

2.5.2 Romeinse Tijd

Aangezien de veengronden pas na de Romeinse Tijd in toenemende mate door de zee werden aangetast, zal zich in deze periode binnen het plangebied nog steeds veen hebben bevonden. Ook in de Romeinse tijd zal er binnen het plangebied geen bewoning hebben plaatsgevonden. Voor deze periode kan, net als voor de Prehistorie, aan het plangebied een lage archeologische verwachting worden toegekend.

2.5.3 Middeleeuwen

Omstreeks het jaar 1000 zijn de veengebieden rond Texel en Wieringen en die in West-Friesland geheel ontgonnen en bewoond. De mogelijkheid bestaat dat het plangebied vanaf dat moment bewoond is geweest. Hiervoor zijn echter geen aanwijzingen bekend. Vanaf ongeveer 1150 nam de invloed van de zee dusdanig toe dat het zelfs niet meer veilig was om in het dekzandgebied te wonen. Voor deze periode kan aan het plangebied een lage archeologische verwachting worden toegekend.

2.5.4 Nieuwe Tijd

Rond 1750 bevond het dorp 't Horntje zich 600 meter oostelijker dan de huidige ligging. Het is ontstaan in een poldertje van 16 hectare. Dit poldertje ontstond doordat het voorland van 't Horntje van een nieuwe dijk werd voorzien. De aanleg van deze nieuwe dijk vond plaats na de bedijking van de Prins Hendrikpolder (1848). De mogelijk aanwezige resten van 't Horntje zullen dateren van de periode na deze bedijking. Voor deze plaats bestaat er een kans op het aantreffen van (archeologische) bewoningsresten vanaf 1848. Voor het gebied in en rond de haven van 't Horntje bestaat er dan ook een kans op het aantreffen van mogelijk aanwezige archeologische resten uit de Nieuwe Tijd. Daarnaast kunnen er ook scheepswrakken worden aangetroffen.

3 Evaluatie

3.1 Samenvatting en conclusies

Op verzoek van PPS haven 't Horntje heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch bureau-onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de reconstructie van de haven van 't Horntje. Uit het onderzoek bleek dat zich op de locatie van het plangebied in zowel de Late Prehistorie als de Romeinse Tijd en Middeleeuwen zeer vermoedelijk een veengebied moet hebben bevonden. De archeologische verwachting voor de aanwezigheid van archeologische nederzettingen is voor deze perioden is derhalve laag. In de Nieuwe Tijd ontstond het dorp 't Horntje. Binnen het plangebied kunnen (archeologische) bewoningsresten worden aangetroffen die in ieder geval van na de bedijking van de Prins Hendrikpolder, in 1848, dateren.

3.2 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de archeologische verwachting van het plangebied laag is. Er wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen bodemingrepen kunnen zonder archeologisch bezwaar uitgevoerd worden.

Hoewel er geen vervolgonderzoek wordt geadviseerd, moet er op gewezen worden dat er te allen tijden archeologische waarnemingen en vondsten gedaan kunnen worden. Mochten er tijdens de grondwerkzaamheden toch archeologische waarden, vondsten en/of sporen worden aangetroffen, dan geldt daarvoor een wettelijke meldingsplicht en dient direct contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag (gemeente Texel).

Het uiteindelijke selectiebesluit wordt genomen door het bevoegd gezag, Er wordt daarom geadviseerd met betrekking tot de resultaten van het onderzoek en deze aanbeveling contact op te nemen met het bevoegd gezag.

Literatuur, bronnen en gebruikte afkortingen

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen.

Besteman, J.C., 1994. Noord-Holland op de schop. Bewoning en landschap in de Middeleeuwen. In: Rappol, M. / C. Soonius, 1994. *In de bodem van Noord-Holland*, 219-247. Amsterdam.

Diederik, F., 1989. Archeo-Logica. De archeologie van het noorden van Noord-Holland in historisch en landschappelijk perspectief. Uitgeverij Pirola, Schoorl.

Kloosterhuis, J.L., 1986. *Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50 000; Toelichting bij kaartblad Texel*. Stiboka, Wageningen.

Komen, H., 2001. *Droge voeten op vrije grond. De geschiedenis van West-Friesland en Kennemerland in vogelvlucht*. Uitgeverij Multicom, Heerhugowaard.

Lanting, J.N. en J. van der Plicht, 1996. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, I: Laat-Paleolithicum. In: *Palaeohistoria* 37/38 (1995-1996), 71-125.

Lanting, J.N. en J. van der Plicht, 2000. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, II: Mesolithicum. In: *Palaeohistoria* 39/40 (1997-1998), 99-162.

Lanting, J.N. en J. van der Plicht, 2002. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, III: Neolithicum. In: *Palaeohistoria* 41/42 (1999-2000), 1-110.

Nota cultuurhistorische regioprofielen 2004-2007. Provincie Noord-Holland, Haarlem 2004.

Rosing, H., 1995. Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, Toelichting bij de kaartbladen Blad 9 West Texel (gedeeltelijk) - 14 West Medemblik, Blad 14 Oost Medemblik - 15 West Stavoren (noordhollands gedeelte), Blad 19 West Alkmaar. DLO Staring Centrum, Wageningen.

Stolp, 2000. Eindelijk beschaving. In: Matser, J., 2000. *Grondsporen, 40 jaar archeologisch onderzoek in de Zaanstreek*. Uitgeverij Noord-Holland. Wormerveer.

Woltering, P.J., 1994. Texel - Landschap en bewoning van Midden Bronstijd tot Vroege Middeleeuwen, In: Rappol, M. / C. Soonius, 1994. *In de bodem van Noord-Holland*, 189-218. Amsterdam.

Bronnen

Bodemkaart van Nederland, 1986. Blad Texel. Schaal 1:50.000. Stichting voor Bodemkartering (Stiboka), Wageningen.

Internetsites

Archis2

Internetsite <http://archis2.archis.nl/> - November 2007.

Dinoloket

Internetsite <http://dinolks01.nitg.tno.nl/dinoLks/download/maps/resources/geologicalMap.pdf> - November 2007.

Cultuurhistorische Waardenkaart

Internetsite <http://chw.noord-holland.nl> - November 2007.

Geocities

Internetsite <http://www.geocities.com/campingdedriehoek/dekoog.html> - November 2007.

KennisInfrastructuurCultuurHistorie (KICH)

Internetsite <http://www.kich.nl/> - November 2007.

Meetnetlandschap

Internetsite <http://www.meetnetlandschap.nl/> - November 2007.

Texelplaza

Internetsite <http://www.texel-plaza.nl/> - November 2007.

Watwaswaar

Internetsite <http://watwaswaar.nl/> - November 2007.

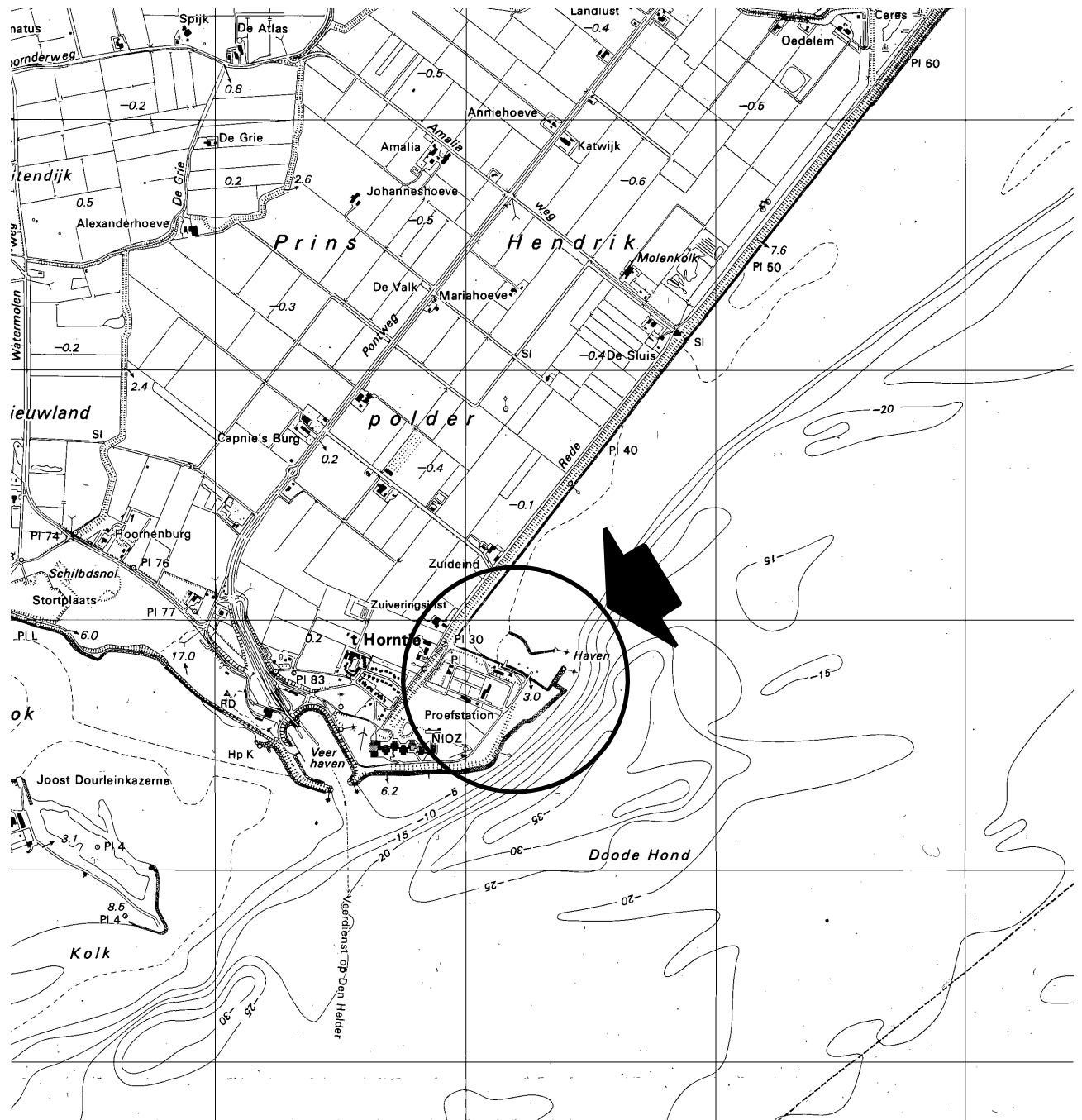
Gebruikte afkortingen

ABK	Archeologische BasisKaart
AMK	Archeologische MonumentenKaart
AMZ	Archeologische MonumentenZorg
CCvD	Centraal Collega van Deskundigen
CHW-NH	CultuurHistorischeWaardenkaart-Noord Holland
CvAK	College van Archeologische Kwaliteit
IKAW	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden
KICH	KennisInfrastructuurCultuurHistorie
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
n.Chr.	(jaren) na Christus
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
ROB	Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek
v.Chr.	(jaren) voor Christus
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening

Bijlage 1

Ligging plangebied op topografische ondergrond

21/GAR560/RW, revisie C1

DEFINITIEF

Project **RECONSTRUCTIE HAVEN 'T HORNTJE**

Grontmij Nederland bv
Noordwest
 Locaties: Alkmaar, Lelystad

Opdrachtgever **PPS HAVEN 'T HORNTJE**

Onderdeel **TOPOGRAFISCHE SITUATIE**

Fase van werkzaamheden **ONDERZOEK**

Get. **R.S.** Gez. Acc. Datum **05-11-2007** Schaal **1:25000**

Projectnummer **231370** Tekeningsnummer Bijlagennummer **1** Rev. Dat. Acc. Besteknummer Filenaam **TOPO**

© Grontmij Groep Alle rechten voorbehouden

Bron: Topografische Dienst Nederland

Plotdatum : 05-11-2007

P:\231370\Cad\TOPO.DWG

Bijlage 2

Bodemkaart

21/GAR560/RW, revisie C1

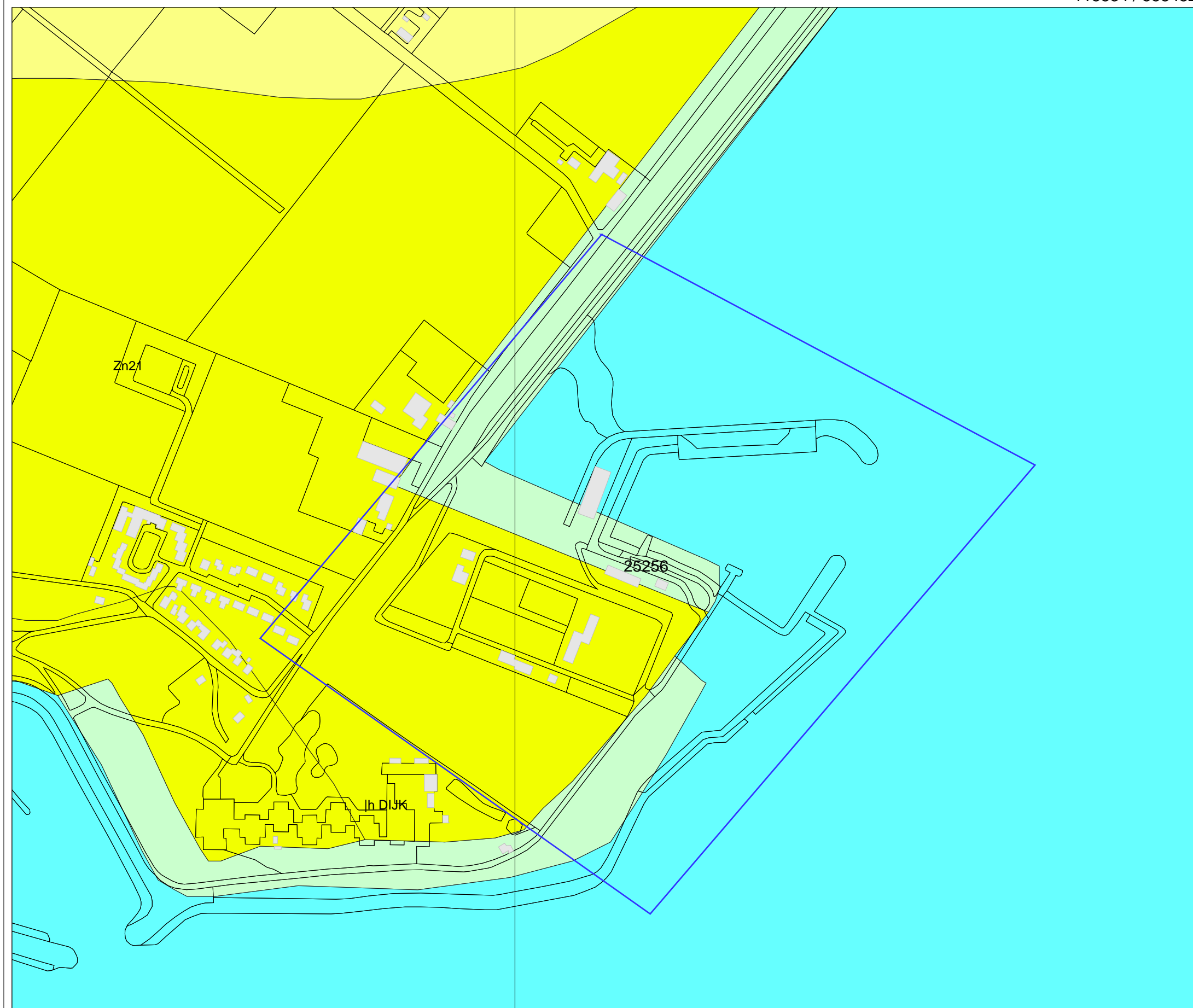
Plangebied haven 't Horntje, gemeente Texel

05-11-2007

Bodemkaart

115834 / 558482

R.v.Weenen - Grontmij Nederland bv

Legenda

ONDERZOEKSMELDINGEN

HUIZEN

TOP10 ((c)TDN)

BODEM ((c)Alterra)

Associaties

Brikgronden

Bebouwing

Dijk, bovenlandstrook

Dikke eerdgronden

Fluviatiele afz ouder pleistoceen

Groeve, gegraven, mijnstort

Kalksteenverweringsgronden

Oude rivierkleigronden

Overige oude kleigronden

Ondiepe keileemgronden

Leemgronden

Zeekleigronden

Mariene afz ouder pleistoceen

Niet-gerijpte minerale gronden

Oude bewoningsplaatsen

Rivierkleigronden

Kalkh lutumarme gronden

Veengronden

Moerige gronden

Water, moeras

Podzolgronden

Kalkloze zandgronden

Kalkhoudende zandgronden

0 100 m

RACM
Archis2

114390 / 557264

Bijlage 3

Archeologische basiskaart (ABK)

21/GAR560/RW, revisie C1

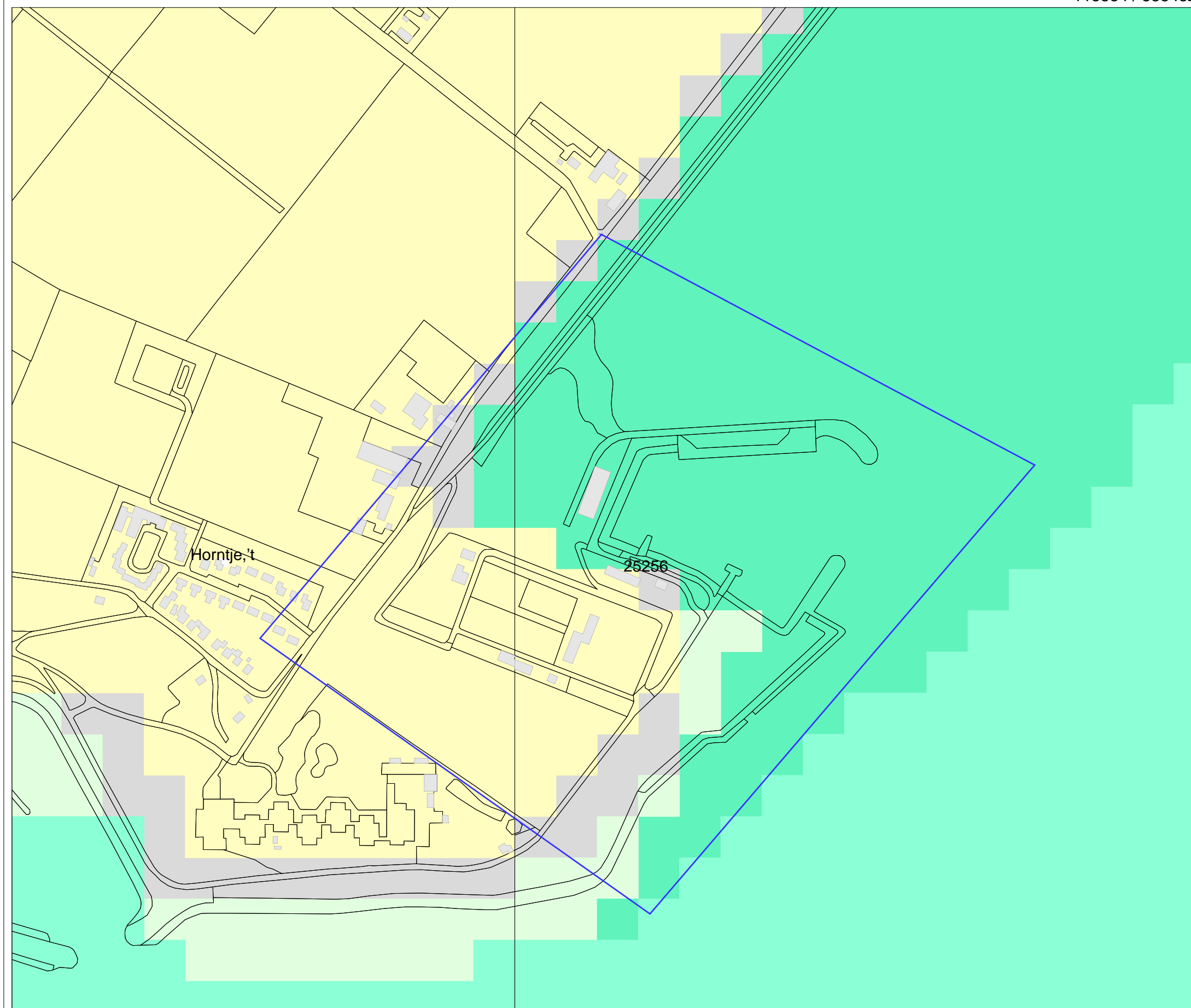
Plangebied haven 't Horntje, gemeente Texel

archeologische basiskaart (ABK)

05-11-2007

115834 / 558482

R.v.Weenen - Grontmij Nederland bv

114390 / 557264

Legenda

ONDERZOEKSMELDINGEN

WAARNEMINGEN

HUIZEN

PLAATSNAMEN

TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

archeologische betekenis

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

zeer lage trefkans

lage trefkans

middelhoge trefkans

hoge trefkans

lage trefkans (water)

middelhoge trefkans (water)

hoge trefkans (water)

water

niet gekarteerd

0 100 m

RACM
Archis2

www.grontmij.nl

Wij ontwerpen en realiseren **plannen** voor de **toekomst**, door mensen en partijen in regio's bij elkaar te brengen en met elkaar te **verbinden**, met **respect** voor onze leefomgeving, onze klanten en elkaar.